

ПЕДАГОШКО ДРУШТВО ВОЈВОДИНЕ

ПЕДАГОШКА СТВАРНОСТ

Часопис за школска и културно-просветна питања

UDK 37	ISSN 0553-4569	Нови Сад
Год. LXI	Годишњи број 2	Стр. 173-348
		2015.

РЕДАКЦИЈА

Академик Драго Бранковић, Република Српска

Др. сц. Софија Врцељ, Хрватска

Др Светлана Куртеш, Велика Британија

Проф. др Љупчо Кеверески, Македонија

Академик Миодраг Милин, Румунија

Проф. др Радован Грандић

Др Љубо Каурин

Проф. др Јована Милутиновић

Проф. др Милица Андевски

Др Штефан Швец, Словачка

Проф. др Борис Кожух, Пољска

Академик Грозданка Гојков

Главни и одговорни уредник

Проф. др Радован Грандић

Лектор и коректор

Мр Драгана Јосифовић

Преводиоци: *Др Јелена Пртљага, енглески*

Верица Јовин, руски

За издавача: *Академик Грозданка Гојков*

За штампарииу: *Душан Тури*

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Адреса часописа: 21000 Нови Сад, Војводе Путника 1, тел./факс: (021) 456-578,
e-mail: spdvcasopis@neobee.net

На основу мишљења Министарства за науку, технологије и развој Републике Србије, бр. 413-00-413/2002-01 од 4. јуна 2002. године, часопис „ПЕДАГОШКА СТВАРНОСТ“ има карактер публикације од посебног интереса за науку, те се на овај часопис не плаћа општи порез на промет.

ПЕДАГОШКА СТВАРНОСТ

ЧАСОПИС ЗА ШКОЛСКА И КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ПИТАЊА

ПС	Год. LXI	Бр. 2	Стр. 173-348	Нови Сад	2015.
UDK 37					ISSN 0553-4569

САДРЖАЈ

Страна

МА Милена Летић, др Радован Грандић: Релације даровитости и моралности у контексту различитих домена	177
Др Радован Грандић, др Јована Милутиновић: Изазови плуралности у различитим сегментима образовања	203
Др Жељко Калуђеровић: Аристотел као историчар филозофије	213

ПОГЛЕДИ И МИШЉЕЊА

МА Биљана Лунгулов: Демократичност и доступност високог образовања: формални оквир и социјална димензија реформских процеса	228
Мр Томислав Сухеци: Савремена антиуметничка пракса угрожава образовање	240
МА Марина Мијатовић, Јована Павловић: Значајнија истраживања о васпитању у савременој породици у свету и код нас	245
МА Наташа Ковачевић: Значај породичне комуникације у припреми младих за одговорно родитељство	252

ВАСПИТНИ РАД ШКОЛЕ

Др Радован Грандић, др Марта Дедај, др Дејан Савићевић: Методолошки приступи у испитивању и оцењивању држања тела ученика млађег школског узраста	262
Др Бисера Јевтић: Учесталост агресивног понашања ученика основне школе	276
МА Ивана Бајшев: Утицај facebook-а на свакодневни живот средњошколаца	289

ИСТОРИЈА ПЕДАГОГИЈЕ

Др Светозар Дунђерски: Бескомпромисни борац за учитељско достојанство Драгиша М. Михаиловић (1879-1941)	301
---	-----

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Др Светлана Костовић, др Милка Ољача, МА Наташа Ковачевић: Ромски асистенти и процес културно-образовне инклузије ромске деце	313
Јасмина Столић: Значај, карактеристике и врсте музичких игара на предшколском узрасту	326

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

Др Вера Рајовић: Сва наша деца	339
--------------------------------	-----

Д-р Бисера Евтич, Ниш

УВЕЛИЧЕНИЕ АГРЕССИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ У УЧЕНИКОВ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Резюме

В течение времени многие эффекты исследованы, но один из них в особенности привлёк внимание: эффект увеличения агрессии у детей. Исследователи разных научных дисциплин составили и проводили эксперименты и руководствовались связью среди научных работ, стараясь решить, существует ли взаимосвязь между причиной и увеличением агрессивного поведения и проявления агрессии у детей. В особенности авторы старались узнать существует ли причинно-следственная связь и вызваны ли эффекты причинно-следственной связью или они затронуты определёнными факторами. Настоящая работа занимается сопоставительным анализом релевантной литературы, касающейся настоящей темы и включённых субъектов. Целью нашего теоретического качественного исследования является поддержка гипотезы, что школа является местом всё более частого проявления агрессивности у учеников и что это нельзя игнорировать. Предметом исследования является обнаружение важнейших причин и педагогических обстоятельств в рамках школьной повседневности, которые являются возможным источником увеличения агрессивности среди учеников. Существует мнение что такой тезис имеет большую поддержку и после нового определения многочисленных научных работ и точно то, что связь существует.

Опорные слова: насилие, агрессивное поведение, насильники, жертвы, педагогическая ситуация

МА Ивана Бајшев
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Нови Сад

UDK 004.738.5:316.77
UDK 004.738.5:37.018.46
Стручни чланак
Примљен: 06. X 2014.

BIBLID 0553-4569, 61 (2015), 2, p. 289-300.

УТИЦАЈ ФАСЕВООК-А НА СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ СРЕДЊОШКОЛАЦА

Резиме

Савремени цивилизацијски токови крећу се у правцу информатичког друштва, па се поставља питање утицаја информатичких технологија и медија, на свет детета и његов развој уопште. Савременом образовању потребан је нов модел учења – активно учење које се темељи на информацијским ресурсима стварног света. Данас се све више наглашава потреба за образовањем заснованим на методама које користе информацијске и комуникацијске технологије. У раду се полази од претпоставке да ће интернет и друштвене мреже заузети све већи значај у интеракцији и комуникацији између младих људи. Разматрају се позитивне и негативне стране коришћења друштвених мрежа, као и могуће последице неопрезног приступања овим сервисима. Модерни концепт образовања подразумева поседовање знања и вештина за квалитетну виртуелну комуникацију као и способност ефикасног претраживања интернета и проналажење потребних информација.

Кључне речи: интернет, друштвене мреже, facebook, медији

Увод

Савремено доба са собом носи иновације у свим областима људског живота. Постепено се мењају начини интеракције и комуникације међу младима. Друштвене мреже постају главни вид дружења међу средњошколцима. Према наводима појединих аутора (Јовишић 2010, 56) „промене које се у сфери информационо-комуникацијских технологија догађају енормном брзином и све значајније место које у свим сегментима свакодневног живота заузимају ове технологије, резултирале су тиме да се информатичка писменост данас сматра једном од темељних вештина неопходних за лични и професионални развој појединца.“ Оног момента када је интернет постао широко доступан људи су добили бесконачне могућности за комуникацију, информисање, учење, забаву... Интернет није само средство за обраћање масовном аудиторијуму, већ такође

служи и за интерперсоналну и унутар групну комуникацију. У том смислу, треба поменути на хиљаде интернет форума, помоћу којих се повезују особе које имају нека заједничка интересовања (уметничка, кулинарска, спортска, технолошка, научна, религиозна и било која друга). На овим виртуалним местима људи могу комуницирати на било који начин, користећи било какву терминологију, докле год поштују јасно регулисана правила коришћења форума, које одређују модератори – особе које уређују и воде тај форум. Исто тако, постоје и неке веб-странице специјализоване за виртуално упознавање, повезивање и комуникацију између људи – facebook.

Интернет се може описати и као глобална информациона мрежа, из разлога што је могућ Све је учесталија појава интернет заједница, соба за ћаскање које за многе представљају највећег „потрошача времена“. Средњошколци масовно користе погодности које нуде фејсбук и остале друштвене мреже. Када се нађу на таквим местима упознају људе са којима причају и непосредно деле информације за које не сматрају да могу да им штете. Важно је информисати младе да уколико су активни на facebook-у или било којој сличној мрежи обичним ћаскањем одају личне информације и стога би требало да обрате пажњу на то што причају.

Неминовно је да се у последње време за све више ствари ослањамо на интернет. Плаћамо рачуне, купујемо, планирамо, остварујемо пословне и приватне контакте са људима на другом крају света, јер имати приступ интернету значи имати приступ свету. Интернет пружа бројне могућности и у образовању. Бројни подаци, садржаји и материјали са интернета могу да се искористе у образовно-васпитне сврхе. Интернет је моћна алатка за учење и истраживање. Може се користити за стимулисање ученика да учи активно и самостално.

Посебан значај интернета, нарочито када су у питању млади долази до изражаја преко њихове васпитне функције. Утицај масовних медија је толико моћан да се ова средства по снази свог васпитног деловања скоро сасвим изједначавају са утицајима примарних васпитних фактора- породице и школе. Можемо рећи да је образовање један од најважнијих чиниоца одговорних за развој друштва те је врло битно његово прилагођавање променама које доноси данашње информацијско доба. Савременом образовању потребан је нов модел учења – активно учење које се темељи на информацијским ресурсима стварног света. Данас се све више наглашава потреба за образовањем заснованим на методама које користе информацијске и комуникацијске технологије. У савременом образовању потребно је учинити помак од модела репродукције знања према моделу изградње знања, који посматра наставнике и студенте као партнере у заједничком деловању на изградњи базе знања коју треба усвојити. Масовни медији се повезују са забавом, што је имало за последицу да се сматрају релативно маргиналним у животу људи. Социолози су одавно указали да је такво гледиште само делимично тачно, јер су масовне комуникације неодвојиве од многих других аспеката друштвеног живота. Проучавање масовних комуникација је питање контекста и услова у којима се оне одвијају. Ниједна

друштвена појава не може се проучавати независно од услова у којима се одвија. Свима је познато да медији утичу на друштво и да, истовремено, друштво утиче на уобичавање медија.

Проблематика утицаја друштвених мрежа на свакодневни живот младих људи је изузетно важна за педагогију као науку о васпитању и образовању. Тема овог истраживања произилази из интересовања да се сазна однос младих према друштвеним мрежама. Подаци прикупљени о овој и сличним темама могу бити од великог значаја за педагошку теорију и праксу.

1. Масмедији и слободно време

Средства масовне комуникације као и друштвене мреже у великој мери креирају животе младих људи. Преко њих се преносе едукативни, информативни и забавни садржаји, такође имају и значајну улогу у формирању ставова. Грандић и Летић (2008) истичу да се слободно време младих данас налази између настртаја комерцијализоване индустрије забаве и друштвено-педагошких настојања да се то време стави у функцију развоја и обогаћивања личности.

Коковић (2006/2007, 105) наводи да „медијска понуда садржаја слободног времена би требало да буде разноврсна: искључити се из свега, опустити се, променити свакодневницу, прикупити нову снагу, одморити се, ништа не радити, не напрезати се, боравити у природи, размишљати о себи, имати времена за друге, разонодити се, уживати, забављати се, бити слободан...“

Човек као социјално биће има изражену потребу за комуницирањем и друштвом. Друштвене мреже више, лакше и брже него било који други медији до сад људима као јединкама пружају осећај припадности заједници која их прихвата без обзира на мане, пол, расу или старост. Стваран живот пун је граница и строгих правила којих на интернету скоро и да нема.

Данас социјалне мреже, као и коришћење интернета и мобилних телефона представља „нешто без чега се не може“, нарочито међу млађом популацијом. Социјалне мреже пружају разне могућности, а за многе представљају и добру забаву. Младим људима је online свет узбудљивији од стварног- бржи је, све започиње и завршава се кликом миша, сваки профил се може брзо обрисати и још брже створити нов, а све то доводи до отуђења и тежег враћања у стварност.

Последњих година су многе критике упућиване друштвеним мрежама пре свега због бројних случаја злоупотребе, коришћења лажног идентитета и превара младих. Ту су и психолошки, педагошки и социолошки проблеми јер друштвене мреже, конкретно facebook, удаљују младе, мењају начине комуникације, изазивају зависност, нарушавају приватност, нуде превише неквалитетног садржаја, итд. Средњошколци масовно немају свест о опасности постављања личних података на интернет. Подаци који се једном нађу на интернету ће вероватно ту и остати. Информације постављене некада давно су вероватно још увек ту негде, а треба имати у виду човек не размишља исто са 12, 22 и 32 године. Корисници facebook-а се морају едуковати и знати своја права.

У последње време смо обасути непријатним и забрињавајућим догађајима који имају некакву повезаност са интернетом, а пре свега са социјалном мрежом facebook. Док се до пре десетак година одрастало напољу уз лопту, ластиш и лутке данашња омладина проводи по неколико сати дневно на интернету - играјући online игрице, четујући и склапајући пријатељства на facebook-у. У сферу едуковања младих спада и васпитање како да се понашају у виртуелном свету. Омладину треба научити да не пристају да се налазе са људима које су упознали на Facebook-у, као и да не остављају своје личне податке и информације о свом кретању на профилу.

Међутим морамо узети у обзир и позитивне стране facebook-а. Он је играо важну улогу када је требало да дође до изражаја хуманост. Ова мрежа може да се користи и за племените циљеве, размену знања, искустава, за културно зближавање истомишљеника уз поштовање алтернативних погледа на ствари. Многи су на facebook-у пронашли старе пријатеље са којима су изгубили контакт, упознали нове пријатеље, па и будуће брачне сапутнике. Сведоци смо одржавања бројних манифестација као што су прославе годишњице матуре које се све чешће организују преко ове друштвене мреже.

У односу на традиционалне пороке зависници од интернета звуче прилично наивно, али све што нам причињава задовољство када је присутно а недостаје када је одсутно је друго име за зависност. Кроз разговор о проблему иде се од постепеног смањивања до коначног престанка коришћења узрока зависности. Ипак, зависници од интернета и друштвених мрежа ретко траже помоћ, јер се њихово коришћење сматра друштвено прихватљивим па их многи уопште не доживљавају као проблем. Време проведено за рачунаром је критеријум за дијагностиковање поремећаја зависности од интернета и друштвених мрежа и сматра се да је четири до шест слободних сати дневно симптом зависности (Авалић, 2011.)

2. Школа, интернет и слободно време младих

Основни циљеви школе усмерени су на преношење друштвених вредности, ставова и норми, традиције и знања и на припремање за будуће занимање. Због брзог темпа промена у друштву трансформације у школи углавном су биле усмерене на удовољавање захтевима индустрије. Поред уобичајених функција и задатака, школа треба ученицима да пружи могућност за слободно време и упознаје младе са смислом слободног времена. Према Грандић, Летић (2008, 95) "потребно је да се школа са осећајем одазива на друштвене промене, да помаже у организацији слободних активности и стварању слободног времена у коме би ученик могао да се игра, забавља, учи, социјализује, развија потребе за културним вредностима, као и да на здрав начин користи своје слободно време. Дакле, симултано са знањем, радним навикама, умећима, естетским и осталим вредностима, културним тековинама, треба да изграђује и културу слободног времена ученика. Њен основни циљ треба да буде да у слободно време ученик уноси

структуру, тј. систем, да селекционише праве садржаје за образовање, васпитање и социјализацију, избегава досаду - празнину у слободном времену, укључује се активно, стваралачки у цивилизацијски ток друштва, налази себе у облицима активности који највише доприносе развоју његове способности, склоности, талента и уопште предупреди многе проблем у понашању ученика као последице стихије и празнине слободног времена". У образовању потребно је више садржаја из културе, да се младима пружи бар основна информација како би могли да препознају уметничку форму, једноставно да им неко објасни да ће учешћем у културном животу улагати у себе и добити бенефите у напретку у животу

Друштвени медији су актуелност нашег друштва и резултат технологија које утиче на начине на које делимо и прикупљамо информације, те на начине како комуницирамо. Па тако оне мењају и начине на које учимо и подучавамо. Различите школе користе друштвене мреже другачије. Неке за комуникацију с родитељима и ученицима или пак како би унапредили учење јер друштвене мреже омогућају студентима да се повежу у облику виртуалне заједнице. Интернет омогућава човеку да уз помоћ све софистициранијих корисничких програма, бришући разлику између радног и слободног времена, буде на сваком месту и у свако време са сопственим, индивидуално одређеним захтевима и очекивањима, били они мотивисани информативним или образовним разлозима. У крајњем исходу интернет, омогућава појединцу да сам уобличи и прима различите садржаје, полазећи од сопствених потреба и обраћајући се неком од мноштва извора који му стоје на располагању, у времену које сам бира.

3. Медијско описмењавање

Развој информационих технологија убрзано и без питања увео нас је у нову комуниколошку еру, и сместио у "глобално село", потпуно измењених друштвених односа. Све и да хоће, нико не може избећи утицај масовних медија који су уз помоћ глобализације брзо завладали планетом, а о њиховој моћи и улози у савременим друштвеним односима рађене су многе студије. Међутим, чини се да "обичан" човек и даље медије посматра као домен забаве у време доколице, коју је управо за њега смислила водећа светска машинерија. Она, путем медија, кроз лако разумљиве садржаје суптилно преноси идеолошке поруке, чинећи нас марионетама, а да тога нисмо ни свесни. Млади су посебно подложни утицају медија који се одражава на њихово понашање, ставове и навике. Због револуција у медијској сфери чини се да је неопходно образовање младих о разумевању и тумачењу медијског садржаја.

Улога телевизије у процесу социјализације је велика, она може бити образовна и корисна, међутим и негативна. Данас се не посвећује пуно пажње у медијима развоју едукативних садржаја јер су под притиском комерцијализације усмерени на остварење добити, а едукативни садржај није погодан за то. Поред основних животних проблема родитељи су приморани да запоставе васпитање своје деце, мислећи да су сигурна забављајући се уз медијске садржаје од којих управо по-

тиче највећа опасност за уградњу мање пожељних вредности у стуб личности сваког појединца. Медијско описмењавање је први корак у смањивању негативних последица дигиталне револуције.

Под „медијским описмењавањем“ најпре се подразумева стичање способности за критичко ишчитавање медија без обзира на његову форму (штампа, радио, телевизија), у циљу смањења дистанцираности од медија, а кроз разумевање њиховог функционисања и упознавања са њиховим садржајима.

4. Медији и малолетничка делинквенција

Медији утичу на формирање мишљења људи у друштву и веома су важни за образовање система вредности и ставова, нарочито деце. Свако дете је у већој или мањој мери свакодневно изложено њиховом утицају. Све мање је оних који слободно време проводе напољу, у игри са другом децом, а све више деце која сате проводе уз интернет, у тзв. виртуелном свету и уз тв програме, чији садржаји често нису прилагођени њиховом узрасту.

Код младих се јавља потреба за дружењем и укључивањем у друштвени живот шире заједнице кроз припадање одређеним вршњачким групама и друштвима. Ако се појединац укључи у одређену групу коју друштво идентификује као позитивну групу, која негује и постиже одређене позитивне вредности и циљеве, имајући у виду поштовање норми и захтева шире околине онда можемо говорити о задовољавајућем укључивању. Међутим, у неким мање контролисаним условима млади се удружују и идентификују с девијантним групама тражећи себи сличне са истим психичким и друштвеним проблемима а као циљ и садржај њихово дружење постаје обележено насиљем, зависношћу, различитим казним делима и то све као саставни део ритуала групе. На развој личности малолетних лица, односно њихово сазревање и социјализацију, утичу многи субјективни и објективни фактори. Зато постоје велике разлике у понашању појединаца истог узраста. Под личним факторима подразумевају се: нижи ниво интелигенције у односу на осталу (неделинквентску) омладину и то се испољава кроз лош успех у образовању, психопатске црте личности као што су агресивност, егоцентричност, самопрецењивање, осећај инфериорности, неспособност прихватања других, недостатак осећаја одговорности, као и емоционална нестабилност.

Средства масовних комуникација, у непрестаној трци за сензационализмом, не либе се објављивања злочина међу малолетницима, иако упознати са чињеницом да великој мери утичу на развијање свести малолетника, на садржај њихових мисли и у крајњем случају на њихова криминална дела презентовањем садржаја која су препуни злочина, криминала, и насиља. Непримерено извештавање медија може утицати на развој деце, изазвати нежељене реакције, учинити њихову интиму доступном а можда чак и угрозити њихову сигурност. Масовни медији стварају слику о стању, могућностима, потребама, интересима, правцима и вредностима у друштву. Они преносе, приказују и производе много појава, поступака и дела. У садржајима којима су млади људи преко медија изложени

не изостају насиље, манипулација, лоши узори и девијантни модели понашања, а све то може да утиче на формирање моралних норми и моралних ставова младих што ствара један, може се рећи, искривљени стил живота младих људи презасићен бригом о изгледу, престижу, угледу, а коме мањка правих вредности и реалних очекивања.

Иако полазимо од тога да се главни узроци морају тражити у породици, не можемо окретати главу од чињенице да су и друштво и држава одговорни за развој и пораст малолетничке делинквенције. Деца проводе доста времена у гледању телевизијских програма, тако да, желели ми то или не, поједине сцене остају у њиховој подсвести. Гледање хорор филмова, трилера и читање крими – романа, изазива у младима потребу опонашања јунака из филмова и романа.

Наравно, телевизија је тек секундарни чинилац у развоју криминалистичке свести код малолетника. Примарни могу бити дезорганизована, растројена породица или пак генетичке предиспозиције. Међутим, заслуге медија се не могу искључити нити занемарити. Управо из тог разлога, медијски садржај треба преиспитати, јер медији имају етичку и моралну одговорност.

5. Вршњачко насиље путем интернета

Насиље преко интернета, у свијету познато као “cyberbullying”, општи је појам за сваку комуникацијску активност “cyber” технологијом која се може сматрати штетном како за појединца, тако и за групу људи. Тим обликом насиља међу вршњацима обухваћене су ситуације кад је дете или тинејџер изложено нападу другог детета, тинејџера или групе деце, путем интернета или мобилног телефона.

За интернет кажемо да је светска комуникацијска мрежа. То значи да се на њему све одвија међусобном комуникацијом. Као што корисници комуницирају једни с другима путем електронске поште или chata, тако и рачунари комуницирају међусобно, што нам омогућује посећивање страница, слање и примање електронске поште и све остало што радимо на интернету.

Међувршњачко насиље путем интернета укључује подстицање групне мржње, нападе на приватност, узнемиравање, ухвођење, вређање, несавестан приступ штетним садржајима као и ширење насилних и увредљивих коментара. Може укључивати слање окрутних, зловних, па и претећих порука, као и креирање интернетских страница које садрже приче, цртеже, слике и шале на рачун вршњака. Такво насиље се, надаље, односи и на слање фотографија својих вршњака те тражење осталих да их процењују по одређеним карактеристикама, најчешће физичким. Насиље међу вршњацима све чешће се односи на неколико облика комуникације, укључујући звук, слике, анимације и фотографије. “Cyberbullying” односно насиље путем интернета се најчешће изводи облицима комуникације у којима идентитет починитеља може бити скривен.

Стручњаци истичу да интернет брише друштвене кочнице. Допушта деци да говоре и чине ствари које не би могли у интеракцији “лицем у лице”, и она

имају осећај да неће морати да одговарају за таква понашања на начин на који би иначе одговарали за, рецимо, јавно изречене речи. То им даје лажан осећај сигурности и моћи.

Анонимност починиоцима насиља преко интернета даје осећај да некажњено могу не поштовати социјалне норме и ограничења, што резултира већ наведеним понашањем. Последице насиља преко интернета понекад могу бити и озбиљније од оних проурокованих међувршњачким насиљем у стварним ситуацијама.

Затим, врло је мала могућност за избегавање насилног понашања, с обзиром на то да се на интернету може догодити било кад и било где. Будући да насилник може остати анониман, великом броју деце управо та чињеница служи као подстицај да се насилно понашају, иако у стварном свету та иста деца врло вероватно не би била насилна.

Како се окрутност преко интернета може појачати удаљеношћу између починиоца и жртве, тако се мења концепт злостављања. Деца више немају ту сигурност да могу отићи кући и избећи злостављање. Данас када деца проводе толико времена испред рачунара, било да купују, истражују нешто за школу, играју игре или се само друже с пријатељима, лакше постају мета злостављања. Деца имају приступ једно другоме двадесет и четири сата дневно.

Добро је подстицати адолесценте да говоре о својим искуствима или искуствима својих пријатеља. У већини случајева, кад се разоткрије права жртва, престаје негативно понашање. Уз све наведено, важно је истакнути како су и дистрибуција и прослеђивање насилне, увредљиве, понижавајуће поруке једнако лоши и могу имати једнако тешке последице као и понашање особе која је зачетник поруке.

Надаље, јако је важна укљученост одраслих у виртуални свет. Учитељи и родитељи би требали да посматрају активност ученика на интернету, и разговарају о добрим и лошим информацијама које постоје у виртуалном простору. Докле год је то могуће, добро је надгледати приступ интернету, све док се не покаже како су деца и млади спремни да се суоче са опасностима које прете у том окружењу, да прикладно реагују и самостално се заштите.

6. Зависност од интернета

Сваки вид зависности може се посматрати као сложен процес, при чему се, услед честе конзумације супстанце или објекта зависности, ствара нелагодност и снажна жудња у њиховом одсуству. Јавља се неконтролисана жеља за одређеним понашањем, и тенденција за сталном потрагом за објектом зависности и његовом употребом. Паралелно са развојем и ширењем интернет мреже, у исто време су се појавила позитивна очекивања, али и негативне реакције. Негативне реакције углавном су се односиле на све већу потребу за коришћењем интернета. Зависност од интернета сматра се поремећајем контроле импулса. Млада (и одрасла) особа не уме да обузда своју жудњу, и са смањеном толеранцијом на

фрустрацију, понавља радње које доводе до задовољења, у овом случају повезивања са виртуелном социјалном групом. Време проведено на рачунару током дана сматра се најмеродавнијим индикатором постојања зависности, и 4-6 сати слободног времена сматра се симптомом.

Интернет зависност се испољава у више облика:

- зависности од играња компјутерских игара
- зависност од сурфовања интернетом
- зависност од успостављања пријатељских веза путем интернета
- зависност од интернет коцкања
- зависност од компјутера уопште

Човек мора сам да препозна прекомерно коришћење интернета и призна самом себи да постоји проблем. Врло је важно бити свестан основних симптома од којих је кључно време проведено за рачунаром, али и време проведено на интернету или активностима везаним за интернет.

Закључак

Информатичка револуција доноси промене у свим аспектима човековог живота. Млади људи се све више ослањају на интернет док друштвене мреже полако постају главни вид комуникације и интеракције. Поставке хуманистичке педагогије према којима је човек слободна личност која треба да развија све своје потенцијале представљају основу овог истраживања. Истраживања појединих аутора на ову тему показују да средњошколци масовно користе друштвену мрежу facebook, да многи од њих имају више од 3 година стажа те се могу сматрати искусним корисницима. Више од пола времена које су на интернету млади заправо проведу користећи неку од друштвених мрежа. И међу њима Facebook је убедљиво најпопуларнији, али доста често тинејџери имају налоге и на мрежама MySpace и Twitter.

Информација да многи од њих користе facebook за учење и сарадњу са наставницима је врло битна за педагошку науку. Истраживачи сматрају да има доста нагађања о лошем утицају умрежавања на стварни живот, али резултати показују управо супотно, да људи који користе друштвене мреже заправо остварују блискије односе са другим људима.

Грандић (2008, 80.) истиче да „друштво се очигледно налази пред задатком да слободном времену младих и одраслих посвети много више пажње него до сада. Потребни су нови објекти и просторије за културно, научно, спорско, техничко и забавно-рекреативно активирање грађана, потребна су стручно оспособљена лица за вођење тих активности, потребна је подршка васпитно-образовних установа, сарадња и подршка родитеља. Васпитање у слободном времену требало би да постане део нашег васпитног система, интенционалног васпитног деловања и позитиван фактор нашег савременог друштвеног живота.“

У сферу едуковања младих спада и васпитање како да се понашају у виртуелном свету. Омладину треба посаветовати да не остављају своје личне податке и информације о свом кретању на профилу. Иако су последњих година бројне критике упућене друштвеним мрежама због злоупотребе идентитета, лажног представљања и многих других социјалних и педагошких проблема, млади се и даље у великој мери служе погодностима које ова друштвена мрежа пружа.

У „болести новог доба“ можемо да сврстамо зависност од интернета, а сматра се да је четири до шест слободних сати дневно проведених на интернету симптом зависности. Ипак зависници од интернета ретко траже помоћ јер се коришћење друштвених мрежа сматра сматра друштвено прихватљивим.

Након пажљиве статистичке обраде добијених резултата и њихове интерпретације можемо да потврдимо постављену хипотезу су да средњошколци активни корисници друштвене мреже facebook.

Ипак, иако већина ученика не мисли да им коришћење друштвене мреже одузима много времена, постоји онај број који сматра да би то време требало да искористе за учење, што потврђује нашу хипотезу да ипак средњошколци понекад занемарују школске обавезе и дужности због facebook-a.

Ово истраживање нам пружа бољи увид у свакодневницу младих људи. Неопходно је сазнати шта средњошколци најчешће раде на интернету и како користе друштвене мреже да би се педагошка пракса прилагодила времену у којем живимо. Ова проблематика се тиче скоро свих педагошких дисциплина у већој или мањој мери. Ваљало би у будућности истражити повезаност између начина провођења слободног времена са полным припадношћу, образовањем родитеља, социо-економским статусом породице, регионом и местом боравка, као и типом школе.

Временом ће се империја друштвених мрежа сигурно још ширити, а узрасне границе све више спуштати. Трбало би слично истраживање обавити у основним школама, кроз неколико година.

Литература

- Avalić G. (2011), *Zavisnosti modernog doba- Internet, mobilni, šoping*, 24 sata Novi Sad dnevne novine, str 5. 23. novembar 2011.
- Grandić, R., Letić, M. (2008), *Prilozi pedagogiji slobodnog vremena*, Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine, Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“.
- Danilović, M. (2009), *Nove obrazovne tehnologije (izvori znanja) i pojmovi iz oblasti savremene obrazovne tehnologije koji su nužni za realizaciju savremene nastave tj. Škole budućnosti*. U: Potkonjak, N Buduća škola, Beograd: Srpska akademija obrazovanja.
- Danilović M. (1996), *Savremena obrazovna tehnologija*, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.

- Jovišić G. (2010), *Nastava informatike i IKT u osnovnim školama u R Srbiji- rezultati israživanja*, u: *Kultura Komunikacija Kompjuter (Zbornik radova)*, Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine, Gimnazija „Isidora Sekulić“.
- Koković D. (2006/2007), *Način života i slobodno vreme- fenomenologija slobodnog vremena*, Novi Sad: Fakultet za sport i turizam.
- Milutinović J. (2008), *Ciljevi obrazovanja i učenja u svetlu dominantnih teorija vaspitanja 20. veka*, Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.
- Nadrljanski Đ., Soleša D. (2004), *Informatika u obrazovanju*, Sombor: Univerzitet u Novom Sadu i Učiteljski fakultet u Somboru.
- Nadrljanski Đ., Soleša D. (2004), *Informatička pismenost i informatizacija obrazovanja*. *Informatologija* 39, 4, Split, str. 262-266.
- Radović, V. (2006), *Mediji i e obrazovanje*, Beograd: Institut za političke studije.
- Tapavički- Duronjić, T. (2008), *Kompjuterska kultura i moderni mediji*, Banja Luka: Filozofski fakultet.

Електронски извори

- Vesić I. (2010.), *Knjiga lica*, URL: <http://www.sk.rs/2010/03/skin02.html> 12. novembar 2011. 9.00h
- Informacije o računarskoj bezbednosti <http://www.informacija.rs/Drustvene-mreze/Abecedno/> 27. jun 2013. 14h
- Milovanović T. (2010), *Šta srednjoškolci u Srbiji vole da rade na internetu?*, URL: http://www.Bos-Cepit_istrazivanje_na_internetu.doc, 5. decembar 2011. 16.00h
- Wikipedija, slobodna enciklopedija, URL: <http://sh.wikipedia.org/wiki/Facebook>
- Internet i mobilni telefoni, dobre i loše stvari, URL: <http://www.matkovukovic.edu.rs/internet-i-mobilni-telefoni---dobre-i-lose-strane/> 2. jul 2013. 18h

Ivana Bajšev, MA, Novi Sad

THE INFLUENCE OF FACEBOOK ON EVERYDAY LIVES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Abstract

Modern civilisation currents are heading towards informational society, imposing the question on the influence of informational technologies and media on the world of a child and his/her development in general. Modern education needs a new model of learning – active learning based on informational resources of the real world. There has been an emphasized need nowadays for education based on the methods using informational and communicational technologies. The paper starts from the assump-

tion that the Internet and social networks will have all the more increased influence in interaction and communication of young people. Positive and negative sides of using social networks are considered, as well as possible consequences of reckless approach to these services. Modern concepts of education imply knowledge and skills for virtual communication of high quality, as well as the ability of successful searching the Internet and finding the needed pieces of information.

Key words: the Internet, social networks, Facebook, media.

Ивана Байшев МА, Новый Сад

ВЛИЯНИЕ FACEBOOK НА ПОВСЕДНЕВНУЮ ЖИЗНЬ УЧЕНИКОВ СРЕДНИХ ШКОЛ

Резюме

Современные течения цивилизации идут в направлении информатического общества. и поэтому встаёт вопрос о влиянии информатических технологий и медий на мир ребёнка и его развитие вообще. Современному образованию необходима новая модель учения - активное учение, опирающееся на информационные ресурсы настоящего мира. в наше время все всё больше подчёркивают необходимость образования опирающегося на методы, которые используют информационные и коммуникационные технологии. в настоящей работе автор исходит из предположения что интернет и общественные сети займут всё большее значение в взаимодействии и коммуникации среди молодых людей. Автор рассматривает положительные и отрицательные стороны использования социальных сетей и возможные последствия неосторожного подхода к этим услугам. Современный концепт образования подразумевает знания и умения качественной виртуальной коммуникации как и способность эффективного использования интернета и обнаружения необходимых информации.

Опорные слова: интернет, социальные сети, facebook, меди